

ΒΗΜMagazino

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

IRON

BANKSY ΕΚΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΓΚΑΛΕΡΙ «LAZINC SACKVILLE» ΜΕ ΕΡΓΑ ΙΔΙΩΤΩΝ **Σ. 22**

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ Ο ΦΩΤΕΙΝΟΣ ΚΥΒΟΣ ΤΗΣ APPLE ΑΠΟ ΤΟΝ NORMAN ΦΟΣΤΕΡ **Σ. 18**

ΒΕΡΤΖΙΑ ΑΜΠΛΟ Η OFF-WHITE, Η LOUIS VUITTON ΚΑΙ Η ΜΥΚΟΝΟΣ **Σ. 24**

JEREMY

«Πρέπει
κάθε μέρα
να αποδεικνύεις
ποιος είσαι»

Τον τελευταίο καιρό, όποια πέτρα κι αν σηκώσεις τον Τζέρεμι Αΐρονς θα βρεις. Πρόσφατα τον είδαμε δίπλα στην Τζένιφερ Λόρενς στο «Κόκκινο σπουργίτι», στις αρχές του καλοκαιριού ανέβασε Ο' Νιλ στο Μπρόντγουεϊ, παράλληλα διαβάζει Τ. Σ. Ελιοτ σε ηχητικό βιβλίο και ετοιμάζεται να παίξει στους τηλεοπτικούς «Watchmen» της HBO. Ποιος είπε ότι σκοτώνουν τ' άλογα όταν γεράσουν;

ΑΠΟ ΤΟΝ
ΓΙΑΝΝΗ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

Τ
εμπελιάζω όταν γυρίζω ταινίες, και αυτό νομίζω είναι το ωραίο με τον κινηματογράφο. Όταν παίζεις στο σινεμά αφιερώνεσαι δυο-τρεις μήνες στη δουλειά και στη συνέχεια την αράξεις. Δυστυχώς στο θέατρο δεν μπορείς να λειτουργήσεις έτσι. Οφείλεις να είσαι εκεί, απίκο, για πολύ μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Και πρέπει κάθε μέρα, κάθε μέρα, κάθε μέρα, να αποδεικνύεις ποιος είσαι».

Λόγια του Τζέρεμι Αΐρονς από μια παλιά συνέντευξη που του είχα πάρει στη Βενετία, για τον «Εμπορο της Βενετίας», μια ενδιαφέρουσα κινηματογραφική μεταφορά ενός πασίγνωστου (τι άλλο;) θεατρικού έργου. Λόγια τα οποία επανέρχονται και επιβεβαιώνονται τώρα που ο 70χρονος βρετανός ηθοποιός – γεννημένος στο Κάους, στο Νησί του Γουάιτ, στις 19 Σεπτεμβρίου 1948 – επέστρεψε στο θέατρο πρωταγωνιστώντας στο «Μακρύ ταξίδι της μέρας μέσα στη νύχτα» σε Λονδίνο, Νέα Υόρκη και Λος Άντζελες. Βέβαια, κρίνοντας από τα όσα κάνει, το μόνο που δεν μπορείς να πεις γι' αυτόν είναι ότι... τεμπελιάζει.

Στο τελευταίο θεατρικό ανέβασμα του έργου του Ευγένιου Ο' Νιλ ο Αΐρονς υποδύθηκε τον Τζέιμς Τάιρον και συμφωνεί με τον Λόρενς Ολίβιε – συμπρωταγωνιστές στην κλασική σειρά του BBC «Επιστροφή στο Μπράιντςχεντ» –, ο οποίος είχε δηλώσει ότι ο Τάιρον ήταν ο δυσκολότερος ρόλος που είχε ποτέ αναλάβει να υποδυθεί. «Είναι ο δυσκολότερος αλλά συγχρόνως ο ρόλος εκείνος για τον οποίο νιώθεις πραγματικά επιβραβευμένος αν νιώθεις ότι όντως έχεις κάνει καλά τη δουλειά σου» δήλωσε προσφάτως στο περιοδικό «Time» ο Αΐρονς.

Σύμφωνα με τον ηθοποιό, η δυσκολία του συγκεκριμένου ρόλου έγκειται στο γεγονός ότι ο Ο' Νιλ δεν έγραψε το «Μακρύ ταξίδι της μέρας μέσα στη νύχτα» με στόχο να παιχτεί στο θέατρο. Κατά συνέπεια ο ηθοποιός που καλείται να υποδυθεί τον ρόλο οφείλει να ανακαλύψει μέσα από το κείμενο πολλά στοιχεία που δεν είναι γραμμένα. «Δεν είναι δυνατόν να παίζεις αυτόν τον ρόλο χωρίς να είσαι συναισθηματικά παρών καθ' όλη τη διάρκεια του έργου».

Πόσο εύκολα στις μέρες μας όμως ένας νέος άνθρωπος μπορεί να επικοινωνήσει με ένα έργο του Σαίξπηρ ή του Ο' Νιλ; Και τι έχει να πει γι' αυτό ένας από τους πιο αξιοσέβαστους ηθοποιούς του κόσμου που παίζει τον Σαίξπηρ στα δάχτυλα; Για τον Αΐρονς οι νεότερες γενιές δεν είναι τόσο της διανόησης όσο οι παλαιότερες, ίσως επειδή «η σημερινή νεολαία δεν διαβάζει έτσι όπως διάβαζαν οι παλαιότερες και σίγουρα ο Σαίξπηρ δεν βρίσκεται στις προτεραιότητές της».

Ως παράδειγμα φέρνει τα ίδια τα παιδιά του, που μέχρι τα δέκα τους χρόνια δεν ήξεραν καλά-καλά ποια είναι

IRON

«HER FACE IS AMAZING, ISN'T IT?»

Η δημοφιλής περιοδική έκθεση του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου με τίτλο «Οι αμέτρητες όψεις του Ωραίου» ευωδιάζει, κυριολεκτικά, σαν την Αφροδίτη.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ ΝΑΣΤΟ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΣΙΣΣΥ ΜΟΡΦΗ

«Θα έπρεπε να φοράνε ρούχα». Δεν έμοι-
αζε συντηρητικό εξ όψεως το ζευγάρι από
τις ΗΠΑ που άφησε αυτό το σχόλιο στο
βιβλίο επισκεπτών της νέας περιοδικής
έκθεσης του Εθνικού Αρχαιολογικού Μου-
σείου (ΕΑΜ) με τίτλο «Οι αμέτρητες όψεις
του Ωραίου», όμως τα στερεότυπα ποτέ δεν
αποτελέσαν ασφαλή οδηγό εξαγωγής συ-
μπερασμάτων. Τα περικαλλή αγάλματα (με
την αρχική έννοια της λέξης) που βρίσκονται
εκεί δεν αφήνουν σε όσους τα αντικρίσουν
περιθώριο για άγονο πουριτανισμό – οι πε-
ρισσότεροι περιδιαβάζουν στους χώρους
με τις 340 αρχαιότητες δείχνοντας απλώς
έκθαμβοι από την ομορφιά. Το «WOW!»
που έγραψαν κάποιοι, λακωνικοί ομολο-
γουμένως, τουρίστες από την Ταϊβάν απο-
τελεί μια σαφώς πιο εύστοχη αντίδραση.
Η έκθεση ολοκληρώνει την τριλογία που
πραγματοποίησε το Μουσείο για να τιμήσει
την επέτειο συμπλήρωσης 150 χρόνων από
τη θεμελίωση του κτιρίου του (1866-2016),
ξεκινώντας το 2015 με το «Ένα όνειρο ανά-
μεσα σε υπέροχα ερείπια... Περίπατος στην
Αθήνα των περιηγητών 17ος-19ος αιώνας»
και συνεχίζοντας με τις «Οδύσσειες», που
αποδείχθηκαν μεγάλο σουξέ, καθώς από
τις 3 Οκτωβρίου του 2016, οπότε και εγκαι-
νιάστηκε η έκθεση, έως τις 27 Σεπτεμβρίου
2017 καταγράφηκε ο υψηλότερος αριθμός
επισκεπτών των τελευταίων χρόνων στο
Μουσείο: 538.643 άτομα το επισκέφθηκαν,
κάτι που μεταφράζεται σε μια αύξηση της
τάξεως του 24% σε σχέση με το αντίστοιχο
διάστημα του 2015-16. Τέτοιες διοργανώ-
σεις επιτελούν άλλωστε έναν διττό ρόλο:
λειτουργούν ως μαγνητικός πόλος έλξης
για τους Έλληνες που δεν αποφασίζουν
εύκολα αλλιώς να επισκεφτούν αυτό το
τόσο σημαντικό πολιτιστικό ίδρυμα και
δίνουν παράλληλα τη δυνατότητα στους
ταξιδευτές από το εξωτερικό να βιώσουν
ένα μικρότερο, αυτόνομο ταξίδι μέσα στην
αχανή διαδρομή που διαγράφει κανείς σε
αυτή την τεράστια κιβωτό της Ιστορίας,
της αρχαιολογίας και της αισθητικής που
είναι το ΕΑΜ.

Οι «Αμέτρητες όψεις του Ωραίου» αναδει-
κνύουν αυτό που υποδηλώνει ο τίτλος τους:
τις διαφορετικές εκφράσεις αισθητικής σε
ετερογενή κοινωνικά και πολιτισμικά περι-
βάλλοντα, από τη νεολιθική περίοδο μέχρι
την ύστερη αρχαιότητα, επιτρέποντας στο
Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο να αποκα-
λύψει ορισμένους από τους θησαυρούς
που φυλάσσει στις αποθήκες του και να
αξιοποιήσει κάποια από τα εκθέματα της
μόνιμης συλλογής του παρέχοντάς τους την
ευκαιρία να λάμψουν σε ένα καινούργιο
πλαίσιο. Το ΕΑΜ φημίζεται για τα αμέτρη-
τα αριστουργήματα που φιλοξενεί – δεν
είναι τυχαίο πως ο διάσημος αρχιτέκτονας
Σαντιάγο Καλατράβα έχει δηλώσει παλαι-
ότερα στο BHMAGAZINO: «Ένα μέρος στο
οποίο πηγαίνω κάθε φορά είναι το Αρχαι-
ολογικό Μουσείο. Πιστεύω ότι, όσον αφορά
τα εκθέματά του, είναι ένα από τα πιο ση-
μαντικά, αν όχι το πιο σημαντικό, μουσείο
γλυπτικής του κόσμου», όμως η σταδιακή
(τα τελευταία χρόνια) υποβάθμιση της πε-
ριοχής στην οποία βρίσκεται αλλά και το
γεγονός ότι οι συλλογές του ασφυκτούν
στους χώρους του έχουν βλάψει τη δημο-
τικότητά του – η φημολογούμενη υπόγεια
επέκταση και η σύνδεση με το Πολυτεχνείο
ίσως να είναι μια καλή ιδέα.

Το ενδιαφέρον που προκύπτει από εκθέσεις
σαν τις «Αμέτρητες όψεις του Ωραίου» είναι
η ευκαιρία που δίνουν στο κλασικής νοο-
τροπίας ίδρυμα να φανερώσει μια πιο σύγ-
χρονη πλευρά του, αφού φιλοξενούνται σε
περιβάλλον άλλης ατμόσφαιρας σε σχέση
με το υπόλοιπο Μουσείο, με εντυπωσιακή
σκηνογραφία, μαύρους τοίχους, ψηφιακές
προβολές και προθήκες που είναι φιλικές
στο Instagram. Η μοναδική προσωπική
μου ένσταση αφορά τη μουσική: το έργο
του Βαγγέλη Παπαθανασίου «Pinta, Nina,

Ενας επισκέπτης
της έκθεσης «Οι
αμέτρητες όψεις του
Ωραίου» εξασκείται
στο σκιτσάρισμα
εμπνεόμενος από
την τελειότητα
της γλυπτικής της
κλασικής εποχής.

**Ο Σαντιάγο
Καλατράβα
έχει δηλώσει:
«Ένα μέρος
στο οποίο
πηγαίνω
κάθε φορά
είναι το Αρ-
χαιολογικό
Μουσείο. Πι-
στεύω ότι,
όσον αφορά
τα εκθέμα-
τά του, είναι
ίσως το πιο
σημαντικό
μουσείο γλυ-
πτικής του
κόσμου»**

Μια γυναίκα
κρατάει ως ενθύμιο
στο κινητό της τις
φωτογραφίες που
τράβηξε από τα
εκθέματα που
την εντυπωσίασαν.

ΕΝΑ ΜΗΛΟ ΣΤΟ ΜΑΚΑΟ

Ο αειθαλής ιππότης της αρχιτεκτονικής Νόρμαν Φόστερ υπογράφει το νέο «πετράδι του στέμματος» της Apple στο σταθερά ανερχόμενο «Las Vegas της Ασίας».

ΑΠΟ ΤΗ
ΜΑΡΙΑΕΝΑ ΑΣΤΡΑΠΕΛΛΟΥ

Θα το καταλαβαίναμε ακόμη κι αν δεν βλέπαμε το μι-σοφαγωμένο μηλαράκι στην πρόσοψη του κτιρίου. Πρόκειται για ένα νέο κατάστημα της Apple και εν προκειμένω φέρει την υπογραφή του Σερ Νόρμαν Φόστερ, όπως άλλωστε και όλα τα καταστήματα της εταιρείας από το 2014 και μετά, με την εξαίρεση ορισμένων που εξακολουθούν να σχεδιάζονται από τους διαχρονικά αγαπημένους αρχιτέκτονες της εταιρείας Bohlin Cywinski Jackson. Αυτό το τελευταίο απόκτημα βρίσκεται στο Μακάο, μια αυτόνομη διοικητική περιφέρεια με μόλις 650.000 κατοίκους στη νοτιοανατολική ακτή της Κίνας, αλλά με την άκρατη φιλοδοξία να γίνει ένας διεθνής παίκτης στον παγκόσμιο γεωπολιτικό χάρτη. Δεν τα πάει και άσχημα για την ώρα, χάρη στα καζίνα και στα ξενοδοχεία που υπάρχουν στη λωρίδα Κοτάι, φέρει επάξια τον τίτλο «το Λας Βέγκας της Ασίας».

Ανάμεσα λοιπόν στα φώτα νέον και στον θόρυβο αυτής της πολύβουης περιοχής οι Foster + Partners δημιούργησαν μια «όαση γαλήνης» σε συνεργασία με τον βασικό υπεύθυνο σχεδιασμού της Apple, Σερ Τζόνναθαν Αϊβ. Ένα μακρινό ξαδελφάκι του υπερφωτογραφημένου διαφανούς «Κύβου» στην Πέμπτη Λεωφόρο του Μανχάταν με το αθέατο

υπόγειο κατάστημα, ο οποίος όμως σχεδιάστηκε από τον Πίτερ Μπόλιν και άνοιξε το 2006. Ήδη από τότε ο ιδρυτής του τεχνολογικού κολοσσού Στιβ Τζομπς ήθελε τα καταστήματα να αποπνέουν μια χαλαρή ατμόσφαιρα, όπου ο κόσμος θα μπορούσε να περνάει την ώρα του δίχως να βιάζεται και χωρίς να είναι υποχρεωμένος να ψωνίσει. Μάλλον ήταν σίγουρος ότι τελικά αυτό ακριβώς θα συνέβαινε.

Εξ ου και οι οδηγίες προς το γραφείο του Φόστερ για την περίπτωση του Μακάο ακούγονται ιδιαίτερα γνώριμες. Οι αρχιτέκτονες έπρεπε να δημιουργήσουν «έναν φιλόξενο, στοχαστικό χώρο, όπου η τεχνολογία, η ψυχαγωγία και οι τέχνες συναντιούνται προκειμένου να συμβάλουν θετικά στην εικόνα της πόλης». Το κατάστημα άνοιξε τις πύλες του για τους πελάτες στις 29 Ιουνίου και ακολουθεί τη γενική γραμμή σχεδιασμού των σημείων πώλησης της Apple, ιδιαίτερα ευδιάκριτη και στις τελευταίες συνεργασίες των Νόρμαν Φόστερ και Τζόνναθαν Αϊβ στα καταστήματα στη λεωφόρο Μίσιγκαν στο Σικάγο και στη Ρίτζεντ Στριτ του Λονδίνου: λιτές γραμμές, γυάλινη πρόσοψη και «πράσινη» φιλοσοφία σε ένα κτίριο με μια εσωτερική λάμψη.

Σήκωσε τα high-tech φανάρια

Στην περίπτωση του Κοτάι, το κτίριο παίρνει το σχήμα μιας απλής γεωμετρικής φόρμας.

● Το κτίριο της Apple στο Μακάο είναι αρχιτεκτονικά μακρινό ξαδελφάκι του διαφανούς «Κύβου» στην Πέμπτη Λεωφόρο του Μανχάταν. Οι Foster + Partners σχεδίασαν μία όαση γαλήνης.

ΠΑΞΟΙ

Ο βενιαμίν των Επτανήσων
συμπυκνώνει σε 25 τετραγωνικά
χιλιόμετρα ανεξάντλητης ομορφιάς
τοπία και ιστορίες που ξεδιπλώνονται
διά ξηράς και θαλάσσης.

Η Λάκκα είναι
ένας από
τους μικρούς,
πανέμορφους
οικισμούς
των Παξών.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΝΙΚΟ Γ. ΜΑΣΤΡΟΠΑΥΛΟ

Ολες τις μεγάλες και τις μικρές χάρες του Ιονίου τις βλέπεις εδώ αποσταγμένες σε ένα νησί με ανθρώπινα μέτρα, που μπορείς να το αγκαλιάσεις με τη ματιά σου και με όλες τις άλλες αισθήσεις σου, κάνοντας τον γύρο του από τη θάλασσα ή περπατώντας τα διασταυρούμενα χερσαία μονοπάτια του, ανάμεσα στις αγροικίες, στις εκκλησίες με τα ιδιαίτερα καμπαναριά, στις παλιές ξερολιθιές και στις παμπάλαιες ελιές με αποτυπωμένη στους κορμούς τους την εμπειρία της Μεσογείου, μέχρι το φρύδι των γκρεμών. Αυτοί οι προσανατολισμένοι προς τη Δύση υπόλευκοι καταρράκτες που γκρεμίζονται μέχρι τον αφρό των κυμάτων είναι το πιο διακριτό σήμα του Ιονίου προς τον έξω κόσμο.

Στην Καραϊβική του Ιονίου

Το καλοκαίρι έχει ακόμη πολύ δρόμο στους Παξούς. Το διανύουμε με ένα έμπειρο σκαρί, που κοντά εξήντα πέντε χρόνια τώρα παλεύει με αυτά τα απίθανης ζωτικότητας νερά και τις πολυσχημες ακρογιαλιές. Ο ευοίωνος πλους του «Αγίου Σεβαστιανού» αρχίζει μέσα στο φιόρδ του Γάιου. Πλέον ο ήλιος έχει ανέβει αρκετά ώστε να σκιάζει τις πολυκαιρισμένες προσόψεις των κτιρίων της προκυμαίας. Το κάθε ταξίδι είναι μια απόδραση από τα συνήθη, μια άλλη γω-

νία θέασης του κόσμου. Ακόμη και αυτό το ημερήσιο, το σύντομο, ο γύρος των μικρών Παξών που έχουμε μόλις ξεκινήσει. Και βλέπουμε αλλιώς την προκυμαία του Γάιου που το προηγούμενο βράδυ είχαμε σεργιανίσει περνώντας από το στενό με το νησάκι του Αγίου Νικολάου. Είναι, κατά κάποιον τρόπο, η πύλη της εξόδου σε έναν πιο ανοιχτό θαλασσινό κόσμο, αν και η πορεία μας συνεχίζεται μέσα στο φιόρδ, μπροστά από τα σκάφη που λες ότι είναι δεμένα στους κορμούς των πεύκων, μέχρι το ανοιχτό στον έξω κόσμο νέο λιμάνι.

Τα Ιόνια νησιά ήταν πάντα για τον ελληνικό χώρο το πρώτο λιμάνι που έπιαναν οι πρωτοπόρες ιδέες οι οποίες εκπορεύονταν από τη Δύση. Αν και στο δυτικό τμήμα τους τα νησιά ύψωσαν τους πιο ψηλούς γκρεμούς τους, εν τούτοις αυτοί δεν αποτελούσαν ακατάδεκτα φράγματα για τις ιδέες, απεναντίας τις έκρυναν και τις φύλαγαν στις αγκάλες τους για να τις μεταλαμπαδεύσουν από την ήμερη, ανατολική πλευρά τους στην απέναντι ηπειρωτική ακτή. Και τώρα να 'μαστε να διατρέχουμε αυτή την ήρεμη πλευρά των Παξών, ακολουθώντας αντίστροφη πορεία από εκείνη των ιδεών. Εκπαιδευόμαστε σε ασκήσεις ηρεμίας στα πόδια της Κακής Λαγκάδας και του Αλατιού, στη σκιά μιας σουρεαλιστικής ελιάς στο Κηπιάδι, στην αγκαλιά του Κήπου, του Μαρμαριού και του Λεβρεχιού, πριν από τον Λογγό, που τον αποκαλούν και μικρογραφία του Γάιου. Καθώς ο «Αγιος Σεβαστιανός» αφήνει τον Λογγό και ταξιδεύει μπροστά από τα μικρά καταφύγια του καλοκαιριού πριν από την εξοπλισμένη με ομπρέλες και ξαπλώστρες παραλία Μαναδένδρι. Επονται ο Λάκκος, ο Ορκός και το Αρκουδάκι. Όμως, η μεγάλη καρδιά του καλοκαιριού φωλιάζει στη Λάκκα, που είναι απίστευτα αμμουδερή και προκλητική για ηδονική βουτιά μέχρι τα κρυστάλλινα παλάτια του βυθού. Κανείς δεν αντιστάθηκε σε ένα λου-